Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 24. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ЛЮТОГО 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 8, 1984 No. 24. VOL. XCI.

СУДЯТЬ ВАЛЕРІЯ МАРЧЕНКА

Ню Йорк (ЗП УГГ). — З України щойно надійшла вістка, що у четвер, 2-го лютого ц.р., в Києві мав початися суд над правозахисником і політв'язнем від 1973 року Валерієм Марченком, 36-річним українським журналістом.

Його вдруге обвинувачують в „антисовєтській агітації і пропаганді" за статтею 72 ч. 2 Карного кодексу УССР.

Враховуючи практику останнього часу, йому загрожує тепер ув'язнення на термін 10 років концтабору особливого режиму, і п'ять років заслання.

Валерій Марченко віддавна має тяжку хворобу нирок, стан його здоров'я дуже погіршився через постійну конфронтацію з карними органами, що триває вже понад 10 років.

Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи звертається до всіх, кому дорогі ідеали свободи з проханням вжити всіх можливих заходів, щоб врятувати цього здібного журналіста і перекладача, доброго християнина і дуже чесну людину.

Пошукують за українським іміґрантом

Вашінгтон. — В середу, 1-го лютого ц.р., Департамент справедливости повідомив, що починає депортаційний процес проти українського іміґранта, якого обвинувачують в поповненні „воєнних злочинів" під час Другої світової війни і який прожив в Америці 36 останніх років.

Ним є Юрій Теодорович з Трой, Н. Й., якого американський суд позбавив американського громадянства, коли він зігнорував судове зарядження явитися в суді Але в серпні 1983 року Теодорович зник, коли його обвинуватили в тому, що він був в українській поліції у Львові в 1942 році.

Ніль Шер, голова Бюра спеціяльних досліджень при Департаменті справедливости заявив, що якщо „Теодорович перебуває в країні, ми його дістанемо; якщо він є поза межами ЗСА, ми заблькуємо його поворот".

Під час слідчого доходження, Теодорович, згідно з повідомленням Департаменту справедливости, спершу заперечив своє членство в українській поліції, одначе другим разом він заявив, що він служив в українській поліції.

Досі американський Уряд відібрав американське громадянство чотирьом іміґрантам, які були членами української поліції під контролею нацистських окупаційних властей. Два з них померли, а два інших зробили апеляційні відклики до вищого суду.

Документи про діяльність Теодоровича були передані американському урядові совєтською прокуратурою, які Теодорович схарактеризував як „фальсифікати КҐБ", — заявив Н. Шер.

Появилися друком спомини пастора В. Боровського

Атланта, Джа. (ПС УЄО) — На початку цього місяця появилася друком книжка п.н. „Під покровом Всевишнього" — спомини пастора Української Євангельсько-Реформованої Церкви, екзекутивного секретаря Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці та редактора „Євангельського Ранку" — Володимира Боровського. Видавцем книжки є УЄО в ПА.

Спомини охоплюють увесь період його життя й діяльности, починаючи з дитинства і молодости, почерез лихоліття Другої світової війни та аж до останніх місяців його релігійно-національної праці перед появою у світ цієї книжки. Один з визначніших українських журналістів, який вже мав нагоду ці спомини прочитати, висловився, що „вони написані цікаво та захоплюючо". Кінчаються вони аналізою складних і небезпечних життьових пригод, у щасливому закінченні яких бачить автор дивну інтервенцію Бога. Біля 40 світлин доповнюють ці спомини.

Книжка є великого формату і має 388 сторінок. Ціна її з пересилкою 17 дол. Набувати її можна, пишучи на адресу: Ukrainian Evangelical Alliance of North America, 5610 Trowbidge Dr., Dunwoody Ga. 30338.

СТОРОННИКИ АНДРОПОВА ПРИХОДЯТЬ ДО ВЛАДИ

Москва. — Хоч совєтський лідер Юрій Андропов не появлявся публічно понад п'ять місяців, правляча комуністична партія, генеральним секретарем якої є Андропов, продовжує підбирати сторонників Андропова на керівні посади в обласних центрах країни. Західні дипломати розцінюють такий хід подій, як продовження перебування при владі з можливими впливами хворіючого генсека.

Щонайменше 19 з 150 обласних секретарів партії, найвищої влади на провінціях Совєтського Союзу, були замінені під час чергових партійних перевиборів, які проводяться під суворим наглядом з центру, тобто з Москви. П'ятнадцять інших секретарів обласних комітетів партії були замінені вже раніше за урядування Андропова, що становить понад 20 відсотків замінених найвищих провінціяльних керівників партії.

Партійні перевибори завжди роблять певні зміни в керівних органах, але таких великих змін, говорять дипломати, не було від часу вступу Леоніда Брежнєва на совєтський престол у 1964 році після „відставки" Нікіти Хрущова.

Деякі дипломати вважають, що Андропов дійсно ще має якийсь вплив, і якби він був здоровий, зміни були б набагато ширші, і багато інших вважають, що в тих змінах відчувається рука Андропова. Міркування що його довга відсутність допровадить до послаблення влади, починають тратити свою переконливість.

Останні чутки про долю Андропова, які розповсюджені серед дипломатів та які походять від високих совєтських урядовців з оточення Андропова, подають ще одну байку про те, що Андропов перебуває в підмосковській клініці, поправляючись після хвороби, але з огляду на поширення грипи, він мусить бути ізольований, щоб не заразити свого послабленого організму. Ці самі джерела натякають, що Андропов може скоро появитися у зв'язку з висуненням його на кандидата у виборах, які мають відбутися 4-го березня.

Тим часом він підтримує зв'язок з совєтським керівництвом через свій апарат секретаріяту, особливо через секретаря Міхаїла Ґорбачова, який часто буває у клініці та втримує зв'язок з Андроповим телефонічно.

Згідно з цими самими джерелами, картина виглядає так, що жадна із груп, які ведуть боротьбу за владу, покищо не висувається на видне місце і все залишається по-старому — ядро політбюра тримається разом і провадить стару політику у всіх відношеннях.

Є також познаки, говорять дипломати, що група Константина Черненка, близького співробітника померлого Л. Брежнєва і колишнього суперника Андропова за верховну владу, продовжує опір намаганням послабити бюрократичний нагляд над промисловістю, хоч цей опір значно ослабився, і дальша його доля, як і доля всього іншого в Совєтському Союзі, покищо не ясна.

Каратимуть ув'язненням за передавання інформацій на Захід

Москва. — У так званих „Відомостях Верховної Ради СССР" опубліковано повністю текст нового совєтського закону, який передбачає строге тюремне покарання, аж до восьми років в'язниці, за передавання інформацій на Захід.

Закон так неясно зформульований, що в ньому тяжко буде розібратися пересічному громадянинові Совєтського Союзу. Зроблено це мабуть зумисне, щоб дати можливість прокуратурі по різному його інтерпретувати на судах проти оскаржених за зв'язки із Заходом чи західніми громадянами.

Новий закон має нібито бути доповненням до вже існуючих законів про видачу військових і державних таємниць. Західні політичні спостерігачі і дипломати думають, що закон є черговим обмеженням свободи совєтських громадян і скороченням до мінімуму неофіційних інформацій, що ними користуються дуже часто західні журналісти і дипломатичні місії. Деякі аналітики спочатку думали, що новий закон введено тільки для того, щоб припинити відплив інформацій про природні та всякі інші катастрофи, включно до катастроф на новому газопроводі Уренгой із Сибіру до Західньої Европи.

У „Відомостях Верховної Ради" говориться, що за перше порушення цього закону (Стаття 13-1) суди каратимуть трирічним ув'язненням, чи висилкою на примусові праці в поправчих таборах. Якщо однак суд докаже підсудному, — що у совєтських умовах не є дуже тяжко, — зраду великої державної таємниці, така особа може бути покарана аж до вісьмох років тюрми.

Західні пресові станиці в Москві, інтерпретуючи новий закон відмічують, що він був прийнятий для відстрашування совєтських громадян перед зв'язками із західніми представниками, особливо кореспондентами і дипломатами.

А. САХАРОВ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ВЧЕНИХ НА ЗАХОДІ ЗА ДОПОМОГОЮ

Ґорький, СССР. — Російська газета „Новоє Русскоє Слово" помістила у виданні з 2-го лютого ц.р., повний текст листа академіка Андрея Сахарова до вчених на Заході, просячи їх стати в обороні його дружини Єлени Боннер, яка потребує інтенсивного лікування хвороби серця. Таке лікуваня в Совєтськоу Союзі є абсолютно неможливе з огляду на упередження урядових чинників і органів КҐБ до Сахарових взагалі, а Є. Боннер зокрема, яка, згідно з опінією КҐБ, займається розповсюдженням „антисовєтської і антидержавної літератури" і являється посередником між А. Сахаровим і зовнішнім світом та тими особами в Москві, які продовжують змагатися за права людини, вільну еміграцію і пошанування Гельсінкських угод урядом СССР.

А. Сахаров пише про ці справи досить ясно у своєму листі, кажучи, що органи КҐБ переслідують його дружину вже на протязі років, безпосередньо і через внуків. Співробітники КҐБ вже декілька разів погрожували вбити внуків, через що Сахарови погодились на виїзд своїх дітей за кордон. „Після виїзду Лізи Алєксєєвої з СССР, одиноким закладником моєї громадської діяльности стала дружина, на яку скерована тепер совєтська пропаґандивна кампанія за мої виступи в обороні прав людини", — пише у листі А. Сахаров.

Як і треба було сподіватися, КҐБ закидає Є. Боннер співпрацю з американською Центральною Розвідчою Агенцією, що в СССР являється дуже серйозним обвинуваченням, хоч кожному правозахисникові в СССР і людям доброї волі відомо, що це явна неправда, а закиди були зроблені тільки для того, щоб посилювати моральний тиск на Є. Боннер і допровадити її до здоровельної катастрофи, або навіть смерти.

А. Сахаров просить своїх західних колеґ допомогти йому шляхом прохань до своїх урядів отримати дозвіл для дружини на виїзд з СССР, принаймні тимчасовий, щоб вона могла пройти відповідну операцію на серце і підлічити очі. На внесене ще в 1982 році прохання совєтські речники не відповідають, а також не відповіли на листа А. Сахарова до Юрія Андропова, генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР, вислане ним ще 10-го листопада 1983 року.

Листа А. Сахарова надрукували також інші західні різномовні часописи, а виїмки з нього були передані через радіостанції „Голос Америки" і „Радіо Свобода".

В ЛИВАНІ РОЗГОРЯЄТЬСЯ ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА

МУСУЛМАНИ ВИМАГАЮТЬ РЕЗИҐНАЦІЇ А. ҐЕМАЄЛЯ

Бейрут, Ливан. — Шіїти і друзи, які останнім часом посилили свої воєнні дії проти урядових військ Ливану, зажадали резиґнації президента Аміна Ґемаєля і підкріпили свою вимогу справжньою війною проти ливанської армії.

Як повідомило міністерство оборони Ливану, в понеділок, 6-го лютого, міліція друзів і шіїти зайняли більшу частину західнього Бейруту і в наслідок сильних і запеклих атак паралізували майже все життя в усьому Бейруті. Страх і хаос панували в ливанській столиці тоді, як вуличні бої продовжувалися, а вибухи артилерійського і мінометного обстрілу потрясали різними районами Бейруту.

Обстріляні були також становища американської морської піхоти на бейрутському летовищі. Морські піхотинці відповіли на вогонь напасників, американські військові літаки і корабельна артилерія також вступили в дію, виручаючи морську піхоту. Обстріляні були становища протиурядових військових частин друзів і шіїтів у горах навколо Бейруту.

Від вогню друзів і шіїтів загинув один французький парашутист і був поранений один американський морський піхотинець.

Після артилерійського і мінометного обстрілу пополудні підлітки друзів і шіїтів у цивільному одязі та з замаскованими обличчями розпочали вуличні бої з ливанськими урядовими військами, атакуючи їх на всіх важливих становищах. В одних місцях урядові війська завзято боронилися, в інших покинули свої становища і втекли.

Бейрутське радіо повідомило, що щонайменше 90 осіб були вбиті, а сотні поранені. Медична допомога в атмосфері постійної та повсюдної стрілянини була неможлива, а тому число загиблих напевно набагато більше.

Бейрут виглядає на справжнє пекло — говорять очевидці боїв. Населення масово покидає свої доми і тікає від цього пекла, хто куди може. Очевидці говорять, що це були найбільші та найзавзятіші бої в Бейруті від часу громадянської війни 1975-76 років.

Президент Роналд Реґен видав наказ вжити американське летунстве і корабельну артилерію проти антиурядових сил у Ливані, щоб показати підтримку президентові Ливану Амінові Ґемаєлеві. Офіційні речники заявили, що наказ був даний після того, як протиурядові сили обстріляли морську піхоту на бейрутському летовищі та посольство ЗСА в Бейруті, коли життя американців було загрожене.

Багато ливанських офіційних представників говорять, що порушення порядку і законности в Бейруті становить непередбачену небезпеку для президента Ґемаєля тим більше, що після резиґнації уряду, новий уряд ще не утворений.

При такому важкому політичному і військовому становищі на Адміністрацію президента Р. Реґена падає ще більша відповідальність і зобов'язання щодо збереження законної влади в Ливані під керівництвом президента Аміна Ґемаєля.

Запропонована в Конгресі резолюція демократів про швидке і організоване виведення американської морської піхоти з Ливану покищо відкладена. „Серйозність положення вимагає якогось нового підходу до ливанської проблеми", — заявив державний секретар Джордж Шулц, який відвідує Бразилію.

У СВІТІ

ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПТУ Госні Мубарак прибуде до Вашінґтону ще цього тижня на переговори з високими представниками Адміністрації президента Роналда Реґена, щоб зрушити з місця переговори про досягнення загального миру на Близькому Сході. Це будуть уже другі відвідини єгипетського президента до Вашінґтону за останні шість місяців. Президента Р. Реґена не буде у Вашінґтоні до кінця тижняк, але речники Білого Дому сказали, що Мубарак зустрінеться з Президентом у неділю. Тепер Мубарак відвідує ряд африканських країн, а по дорозі до ЗСА зупиниться в Парижі для переговорів з президентом Франції Франуса Міттераном.

ЛІДЕР ПАЛЕСТИНСЬКОЇ Визвольної Організації Ясір Арафат заявив, що він відновить переговори з королем Йорданії про співпрацю між ПВО та Йорданією. Арафат має намір прибути до столиці Йорданії Амману в половині лютого. Тепер Арафат перебуває на переговорах у Баґдаді з офіційними особами Іраку. Король Йорданії тепер перебуває в ЗСА на лікуванні, але сподівається, що до половини лютого повернеться до Амману.

ЛІВІЙСЬКИЙ ЛІДЕР Муаммар ель-Каддафі запропонував щоб знайти „третю людину", яка взяла б владу в свої руки і таким чином розв'язала політичну кризу, яка довела до громадянської війни в Чаді. Лівійський лідер зробив свої завваги перед західніми кореспондентами в Тріполі після зустрічі з міністером закордонних справ Франції Кльодом Шессоном. Каддафі мав запропонувати Франції припинити допомогу урядові президента Гіссена Габре, а Лівія у свою чергу припинить допомогу колишньому президентові Ґукуні Уеддеї, керівникові протиурядових військ чадських заколотників. Але потім Шессон сказав, що розмов про третю людину не було в переговорах з Каддафі.

ПОНАД 30,000 ГОЛОДНИХ і обездолених втікачів з Мозамбіку втекли до сусіднього Зімбабве останнім часом в пошуках їжі, праці та порятунку взагалі. Одні втікачі говорять, що втекли від голоду, викликаного трьохрічною посухою, інші кажуть, що втекли від неспокійного життя, в наслідок воєнних дій протиурядових повстанців Національного опору Мозамбіку, які намагаються повалити марксистський уряд президента Самори Машела. Зімбабве неохоче приймає мозамбікських втікачів, бо населення Зімбабве само відчуває злидні. Минулого року уряд Зімбабве вислав назад до Мозамбіку втікачів, а цього року вони знову масово прибули в пошуках рятунку.

СОВЄТСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА профспілкова газета „Труд" писала в неділю, 5-го лютого, що в Казані, столиці Татарії на схід від Москви, в лікарні померла жінка через недбальство і недостатню кваліфікованість лікарів. Для того, щоб визначити діягнозу хвороби треба було лікарям протримати жінку шість днів у лікарні, і тільки тоді, як апендицит тріс і викликав загальну інфекцію, лікарі зорієнтувалися, але було вже запізно, жінка померла. Газета пише, що три лікарі були покарані за недбальство.

РОБЕРТ ВАЙТ, колишній амбасадор З'єднаних Стейтів Америки до Ель Сальвадору обвинуватив Адміністрацію президента Роналда Реґена, що вона намагалася приховувати діяльність правих екстремістів в Ель Сальвадорі і каригідну злочинну поведінку так званих „бригад смерти", підпорядкованих лідерові правих Робертові д'Обюссонові, претендентові на президентське крісло. Зокрема Р. Вайтові не подобалася поведінка Державного департаменту у справі вбивства правими католицького архиєпископа Оскара Арнульфо Ромеро в 1980 році. Вайт, який був відкликаний із становища амбасадора президентом Р. Реґеном в січні 1981 року, заявив підкомісії в Палаті Репрезентантів, що він особисто перестерігав Білий Дім про можливість вбивства згаданого архиєпископа, але з Вашінґтону не було жадної реакції. Речники Уряду заперечили свідчення Вайта кажучи, що він не мусів знати всіх деталів, які були зроблені в тому часі в тій справі. ЗСА абсолютно не підтримують, а навпаки засуджують діяльність правих екстремістів.

В АМЕРИЦІ

МІЖПРОСТІРНИЙ корабель „Челленджер" продовжує кружляти навколо Землі, але астронавти, не можуть похвалитися великими успіхами, зокрема у випущенні малих комунікаційних сателітів. Запущений сателіт Вестар-6, вартости 75 мільйонів долярів, взагалі був зник з овиду і спеціялісти НАСА були навіть переконані, що він розбився в повітрі. В понеділок, 6-го лютого НАСА повідомила, що сателіт віднайшовся, але він кружляє без жадного пляну, в кожному разі не виконує цієї функції, яку він мав виконувати на протязі багатьох років. Не зважаючи на неуспіх, Індонезія погодилася на випущення її комунікаційного сателіта. Однак і ця спроба не увінчалася успіхом і сателіт кружляє на невідповідній височині й, очевидно не може служити наміченим цілям. У вівторок, 7-го лютого, світ із запертим віддихом спостерігав вихід з корабля двох астронавтів, які при допомозі спеціяльних апаратів кружляли довкола корабля на відстані 150-300 футів.

РЕЧНИКИ ДЕВ'ЯТЬОХ стейтів ЗСА пропонують поділити мультимільйонову медичну програу Медікейд на дві частини: перша частина діяла б тільки на тимчасовій базі і була б призначена для осіб, які тільки тимчасово попали в категорію бідних, з другої частини користали б пенсіонери, старші особи зараховані в категорію бідних і непрацездатні. Багато законодавців в Сенаті і Палаті Репрезентантів переконані, що ця медична програма потребує змін, які можуть однак наступити тільки тоді, як відповідне число стейтів внесуть формальне прохання в цій справі.

ДЕПАРТАМЕНТ СПРАВЕДЛИВОСТИ і бюро перепису населення однозгідно інформують, що більшість американських громадян погоджуються з думкою, що в ЗСА існують два роди злочинів і це треба брати до уваги при поборенні злочинства. Пріоритет повинні мати насильні злочини — вбивства, тяжке поранення, терористична активність, зумисні підпали об'єктів, де гинуть невинні люди, смертні випадки від побиття і тероризування малих дітей і підлітків тощо, за те другорядними злочинами треба вважати проституцію, торгування наркотиками, наприклад, марихуаною, обманювання податкового уряду, малі крадежі, образи та інші. Дуже часто, — говориться в інформації згаданих федеральних аґенцій, — поліція і ФБІ витрачають багато часу і грошей на розв'язку менших злочинів, залишаючи поза увагою більші.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ заявив кореспондентам, що покищо немає ще достатньої причини попадати в песимістичний настрій з приводу резиґнації ливанського кабінету чи навіть заяви друзів, що вони ніколи не братимуть участі в уряді разом з християнами. Резиґнація прем'єр-міністра і його кабінету в ніякому разі не матиме впливу на рішення американського Уряду щодо дальшого перебування морських піхотинців чи мирного корпусу взагалі. Буш вважає, що американський нарід, зокрема його законодавці, повинні допомогти Урядові розв'язати близькосхідню проблему шляхом дипломатичних розмов на різному рівні і не загострювати ситуації некомпетентними і непотрібними й дуже часто демагогічними заявами про некомпетентність Адміністрації тощо. Віцепрезидент бачить розв'язку ливанської проблеми у спільних розмовах між ЗСА, Ізраїлем, Ливаном і Сирією з допомогою Єгипту, Йорданії, Савдійської Арабії й інших зацікавлених у замиренні країн.

УПРАВА НТШ ВІДБУЛА НАРАДИ, СХВАЛИЛА ПРАЦЮ В МИНУЛОМУ І ПЛЯНИ НА МАЙБУТНЄ

Управа НТШ на пленарному засіданні: сидять (зліва): проф. д-р Лариса Онишкевич, ред. Іван Кедрин-Рудницький, голова НТШ проф. д-р Ярослав Падох, проф. д-р Роман Осінчук і суддя д-р Іван Новосівський; стоять (зліва): проф. д-р Василь Калинович, проф. д-р Роман Андрушків, д-р Богдан Коваль, проф. д-р Євген Федоренко, ред. Антін Драган, проф. д-р Іван Головінський, мгр Володимир Рак, проф. д-р Володимир Стойко, проф. д-р Дмитро Штогрин й інж. Володимир Онишкевич.

Ню Йорк (ПС НТШ). — Звідомлення про головніші ділянки праці і її досягнення у ювілейному для Наукового Товариства ім. Шевченка 1983 році та пляни тієї праці в новому 1984 році були предметом звітів, дебат і схвалень на першому в цьому році пленарному засіданні Управи НТШ в Америці, яке відбулося тут у власних нових приміщеннях в суботу, 21-го січня ц.р., напередодні річниць проголошення української державної незалежности та соборности українських земель у Києві 22-го січня 1918 і 1919 років.

Наради, що тривали протягом дня, відкрив і ними проводив голова НТШ проф. д-р Ярослав Падох, який — після вступних формальностей — склав основний звіт з багатобічної діяльности НТШ в 1983 році, в якому сповнилося — 110 років існування цього „Незнищимого Товариства" і 35-років його існування в Америці. Під знаком цих ювілейних дат проходила у великій мірі і діяльність НТШ в 1983 році, про яку — крім голови проф. д-ра Я. Падоха — на цьому засіданні звітували голова Ювілейного комітету та голова придбання і влаштування нового дому НТШ проф. д-р Роман Осінчук, науковий секретар і голова Видавничої комісії та голова Комісії Ювілейного наукового конґресу проф. д-р Леонід Рудницький (його написаний звіт прочитав голова, бо сам звітодавець у тому дні мав репрезентаційний обов'язок НТШ), скарбник (діловод фінансів НТШ) мгр Володимир Рак і голова Комісії збірки фондів д-р Степан Ворох, а основний звіт за Контрольну комісію склав її голова ред. Іван Кедрин-Рудницький. На підставі цих звітів та багатьох статистичних даних, праця і досягнення НТШ в ювілейному році в поодиноких ділянках зводяться до таких основніших справ.

Адміністраційні справи

Про засяг, наполегливість та тягар праці керівних органів НТШ в 1983 році свідчать відбуті в тому часі наради: два пленарні засідання Управи, чотири засідання Президії з Ювілейним комітетом, сім окремих засідань Ювілейного комітету, чотири засідання Комітету нового дому і два засідання Комітету Ювілейного наукового Конґресу.

На засіданнях Управи, її Президії і комісій вирішується та схвалюється спра-

Закінчення на ст. 3.

КОНЦЕРТ ПРИСВЯЧЕНИЙ СВ.П. М. БАЙЛОВІЙ

Ню Йорк. — Заходами Українського Музичного Інституту Америки та колишніх учнів, тут в неділю, 12-го лютого ц.р., о год. 4-ій по полудні в Українському Інституті Америки при 2 Схід 79-та вулиця (ріг 5-ої авеню), відбудеться концерт присвячений колишній голові УМІ св. п. проф. Меланії Байловій у п'яту річницю її смерти. У програмі беруть участь: проф. Таїса Богданська, проф. Лев Стругацький, Марта Аербе, Олесь Кузишин, Лариса Магун-Гурин, Марта Мачай та Юрій Фурда.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Світла в темряві

Сьогодні це вже самонаявна істина, що від часу „безславного" XIII Конґресу Українців Америки в жовтні 1980 року та „перебрання" Українського Конґресового Комітету одним ідеологічно-політичним угрупуванням, наше суспільно-громадське життя в поодиноких його проявах почала охоплювати темрява — в нашій опінії — не так дійсних, як уявних та тенденційно і цілеспрямовано видумуваних, чи навіть підкидуваних нам „домашніх задач", внутрішніх суперечностей. Темрява зневіри, а то й безнадійности з кожним днем кріпшала та почала охоплювати вже навіть декого із „непоправних" оптимістів.

У такому розвитку і в такій ситуації заіснували деякі події, як місцевого, так і крайового порядку, що їх можна оправдано назвати „світлами в темряві", бо такими вони справді є. До тих великих і ясних світел належать зокрема проведені в минулому 1983 році акції Наукового Товариства ім. Шевченка у 110-річчя цього „Незнищимого товариства", та створеного „ад гок" у тому ж році Крайового Громадського Комітету для „згадки самим і пригадки іншим" мільйонів українських жертв штучно зорганізованого комуно-московськими окупантами народовбивчого голодоморства України у його 50-річчя. Цим разом на окрему увагу заслуговує КГК у зв'язку з його формально — „ліквідаційними" нарадами, що відбулися в суботу, 28-го січня 1984 року.

Зайво було б переповідати історію створення цього Комітету, його праці і досягнень, бо все це свіже, сталося — можна б сказати — тільки „вчора", минулого року, і тривало тільки той один рік, практично тільки півроку. А втім, усе це пригадали вістки про останні наради та, зокрема, опубліковані „Подяка" Комітету і список жертводавців і пожертв на його цілі. Для пригадки згадаємо тільки коротко:

Комітет був оформлений в січні 1983 року в Осередку Української Православної Церкви в ЗСА, але практично почав діяти щойно в квітні того року. Оформлено той Комітет за ініціятивним благословенням ієрархії і проводів наших Церков та при їх почесному патронаті. У склад Комітету ввійшло 76 наших крайових і ширшого засягу місцевих організацій і установ. На всіх нарадах цього Комітету підкреслювано вітально важливу ролю наших братських союзів, головно Українського Народного та Братського Союзів, у праці Комітету. Комітет підкреслено відповідав його назві: Крайового Громадського Комітету із чітко визначеною метою „згадати самим і пригадати іншим" народовбивче голодоморство України, без будь-яких побічних партійних чи ідеологічних „концепцій" для власного вжитку. Як відомо з пресових повідомлень, голова цього Комітету, проф. д-р Петро Стерчо, за згодою Комітету кілька разів звертався до УККА із пропозицією приєднатися і спільно проводити заплановані акції. УККА тоді відмовився, але і — можна сподіватися — дечого навчився, бо от у його „Новорічному зверненні" вже читаємо, що „Український Конґресовий Комітет, як централя, так і всі відділи, підтримують усі форми й національні вияви діяльности української громади... та беруть участь у виступах різних організацій, навіть якщо ті з будь-яких причин є поза системою УККА..." Очевидно, що таке рішення можна тільки привітати і в цьому безсумнівна заслуга КГК та його подивугідних успіхів, хоча їх, ті успіхи, публікації УВФронту початково всіляко намагалися поменшувати.

Досягнення КГКомітету у виконанні його „ад гок" завдань, зокрема Меморіяльна Неділя у Бавнд Бруку та Меморіяльний Тиждень у Вашінґтоні із тисячами учасників та своїми програмами, і все в соборній формі і в екуменічному дусі в найповнішому розумінні цих окреслень, не мають багато собі рівних в історії нашої українсько-американської громади. Коли ж до цього додати ще й чи не найбільш переконливу „мову чисел", тобто такий же, як і сам Комітет та його імпрези соборно-екуменічний характер збіркової акції з тисячами жертводавців і понад 120,000 доляровим результатом, то маємо направду ясне світло, що разом зі світлами відмічення 110-літнього ювілею НТШ та деякими іншими проблисками братолюбія, включно із тими на IV Світовому Конґресі Вільних Українців, на що безсумнівно мали свій вплив коментовані успіхи НТШ і КГК, вказує нам шлях до справді світлого майбутнього. Тепер важливе, щоб ми йшли дальше за тими світлами та перестали блукати, як сліпий Оріон до сонця, в темряві всіляких зайвих власних суперечностей, підкидуваних нам нашими ворогами „домашніх задач".

Михайло Кучер

ВЕЛИКА ТРАГЕДІЯ XX СТОЛІТТЯ

Велика трагедія, — що Совєтський Союз виграв Другу світову війну і що відтоді Західня Европа і цілий світ живе згідно з плянами Сталіна в Ялті.

„Солідарність" — це найбільше повстання і найбільша подія з часів Косцюшка.

У Польщі усі прерогативи привласнила собі партія — життя економічне, політичне і культурне. Це також мета совєтської русифікації. Філософа і соціолога Зінов'єва не можна вважати оптимістом. Він не залишає надії читачам своїх книг, а написав їх уже кілька. Зінов'євський тип „совєтського чоловіка" страшний. І він є всюди, де владу має Совєтський Союз. Сорок років панування большевизму в Польщі поробило величезні шкоди в суспільстві. Молоде покоління не знає нормального життя, воно переконане, що від держави має отримати все — демократію, свободу і добробут. В якійсь мірі повірила в таку леґенду і „Солідарність".

Фактично Польща вже не має своєї армії, вона народна тільки за назвою. Перед поляками стоїть завдання втримати історичну і культурну тяглість в межах тоталітарної держави з чужим устроєм.

Часто на Заході пишуть про Совєтський Союз як про колоса на глиняних ногах, але такий „колос" втримався на „глині" від Петра І. Варте відповіді питання, на яких ногах стоїть західній світ. Те, що польська молодь перестала вірити партії — заслуга „Солідарности". Надія на позитивні зміни в СССР — фікція. Там поняття свободи давно здеґенерувалося. В Польщі поняття свободи ще живе, там помічається шукання аналогій, що мають коріння в історії. Але в тому ховається певна небезпека. Постає ідеологічне непорозуміння. Не можна механічно переносити для вжитку сьогоднішнього дня події з XIX століття. Історичні факти неповторні. Одначе в Польщі існує великий нахил до вишукування аналогій. Стається це тому, що суспільство не має можливости нормального розвитку думки. З другого боку існує певна геополітична тяглість. Народ був, є, і буде. Трудно шукати романтичних аналогій в минувшині, коли живемо в добі тоталітаризму і атомової зброї. Сучасна людина реаґує інакше на такі явища як несправедливість, насильство, рабство, терор і голод. Збірна психіка також змінилася, тепер нам легко говорити про національний характер народу.

Найголовнішим завданням є знищити почуття непевности. Своєю політикою Захід не дає надії полякам. Зрештою польське питання перестало бути актуальним, його заступив страх перед атомовою війною та пропаґанда одностороннього роззброєння Заходу. Економічне становище Польщі все гірше. Туристичний рух дуже зменшився. Режим почав війну з музикою. У радіо заборонено музику американських і шведських композиторів. Працівники польського радіо розкрили таємницю. Ця заборона — це помста за признання Валенсі нобелівської нагороди миру. Виходить, що Ґріґ відповідальний за рішення нобелівського жюрі. Коли 1967 року вибухла війна між Ізраїлем та Єгиптом, заборонено музику Артура Рубінштайна.

Ярузельський їде чи вже поїхав до Москви звітувати про стан своєї країни. Напевно привезе нові інструкції. Відносини поміж режимом і Церквою гіршають. Практично припинено всі творчі товариства, на їх місце покликано режимові.

В армії режимова пропаґанда підтримує переконання, що треба сподіватися збройного повстання „Солідарности". В лісах нібито сконцентровані бойові відділи „Солідарности". Великі військові відділи прочісують ліси в шуканні повстанців. Нікого не знаходять. Вояки мають бути дуже обережні. Їх чекає куля з-за плоту.

Рада міністрів признала, що частина харчових пачок у цивільному населенні Польщі помандрувала до Москви.

Останнє підвищення цін принесло вісім мільярдів золотих втрати.

Міністерство освіти повідомило, що в Польщі викрито понад сто нелеґальних учнівських організацій.

У відповідь на припинення діяльности „Солідарности" польські селяни утворили свою селянську „Солідарність" самооборони інтересів.

Поліція проводить труси в помешканнях вуглекопів, Шукають за динамітом. Велика його частина зникла з копалень вугілля.

На Шлеську припинено діяльність усіх клюбів католицької інтеліґенції.

Польські старшини дістають більше м'яса, горілки і папіросів. В спеціяльних крамницях можуть купувати кожухи за 2-3,000 золотих, чоботи за 100-400 золотих. Без карток є горілка і тютюн.

Для звичайних громадян кожух коштує 70,000 золотих. Чобіт взагалі немає. Тютюн тільки на картки.

Під час заворушень зокрема були жорстокі відділи поліції, які складалися з чеських вояків, одягнені у польські мундири.

Богдан Цимбалістий

КОШТОВНІ КОНҐРЕСИ

II.

На жаль, так не сталося. Прийшли молоді люди, які, однак, з неменшим груповим фанатизмом і нетолерантністю продовжують той сам стиль внутрішніх розгривок, що відзначаються очорнюванням осіб замість дискусії про проблеми, односторонній підбір певних фактів, перекручування інших фактів, патріотичне голослів'я тощо. Замість іти в американське політичне життя, здобувати там впливи і позиції і рівночасно стояти другою ногою в українському житті так, як це зробив Петро Саварин — теперішній президент СКВУ — вони воліли шукати „слави" тільки в українській громаді, бо це легше, вигідніше і, мабуть, корисніше їм особисто. Так вони й допомагали своїм „дідам" і „батькам" марнотравити час делеґатів (1 хвилина Конгресу коштувала коло 200 дол.) безконечними полеміками і відвертали увагу від дискусій над серйозними проблемами. Гіркодотепна пропозиція Віри Мороз усунути зі залі мельниківців і бандерівців, щоб могли залишитися тільки українці, які зуміли б вести ділові наради, віддзеркалює настрої та опінію великої частини українського громадянства а, може й його більшости про взаємини між обома ОУН.

Єдиний, мабуть, успіх IV СКВУ — це вибір П. Саварина президентом СКВУ. Він виявився природним лідером, який вміє здобувати пошану та признання від своїх і чужих. На його кандидатуру годилися всі середовища ще перед Конґресом, як теж секретаріят СКВУ. Постає питання: чи той секретаріят, до якого входять представники усіх світових об'єднань українців і централь з різних частин світу, не міг вибрати сам і президента і усю президію. Чи було потрібно до цього понад п'ятсот делеґатів і видатку одного мільйона долярів?

Дивлячись на склад Секретаріяту, можна завважити цю саму тенденцію, яка проявляється всюди, а саме творити організаційні структури і надструктури, витрачувати час, енергію і гроші на обрядову формалістику і у висліді постають гігантські центри — важкі, незграбні і малоздатні до життя, тобто до роботи. Так до Секретаріяту належать світове об'єднання лікарів, інженерів, гуцулів, бойків, є поодинокі організації молоді, але теж конференції молодечих організацій. Якщо прийнято такі принципи щодо членства, то можна сподіватися, що небавом постануть світові об'єднання бібліотекарів, правників, учителів та інших професій. Поруч об'єднання гуцулів і бойків членами СКВУ можуть стати об'єднання станиславівців, рогатинців, дрогобичан, та виходців інших земель чи навіть повітів. Секретаріят має відбувати свої наради щороку. Це значить щороку з каси українських організацій видаватиметься десятки тисяч, може і 100,000 долярів. Можна далі побоюватися, що в наступних роках почнуться перегони між політичними групами як найбільше мати своїх делеґатів. Найлегше це буде робити, творячи всякі світові об'єднання без уваги, чи вони потрібні і чи можуть робити щось, чи тільки існувати на папері. Відома річ, дріжджами, що підсичує цей розріст членства Секретаріяту чи будь-якої централі є наша нещасна партійщина. Деякі партії, не мають іншого завдання, зосереджують свої зусилля на обсаджування різних установ „своїми людьми", без уваги чи вони вміють виконувати роботу успішно чи ні. Найважливіше, щоб були „свої".

Повищі критичні завваги про структуру СКВУ ніяк не означають, що ця світова установа не є корисна або не може бути більш успішна. Існування такого світового представництва вільних українців має свій відгомін в Україні. Воно може дуже допомогти виносити українську справу на міжнародний форум зокрема тоді, коли до керми приходитимуть люди, що мають впливи в західньому політичному світі. СКВУ може також виконувати певні конкретні завдання, як, наприклад, поліпшення інформаційної служби, тобто краще інформування світу про становище в Україні, оборона прав України, оборона політичних в'язнів, справи еміґрації українців з СССР. Польщі та інших сателітних держав, поліпшення системи взаємодопомоги в світі, як це, наприклад роблять жиди, які допомагають кожній громаді своїх співвизнавців, що є в потребі.

Однак існування СКВУ не повинно доводити до того, щоб українські громади в світі видавали щочотири роки один мільйон долярів, на конґреси й щороку від 50 до 100,000 долярів на наради Секретаріяту, які схвалюють довгі резолюції, більшости яких не виконується, проголошується заклики до відзначувань всяких роковин і ювілеїв так як би українські громади в світі самі не знали, які важливі роковини треба й доцільно відзначувати. Що конкретного ці з'їзди і наради Секретаріяту матимуть вирішувати, що виправдувало б такі великі видатки? Якби ці гроші віддати до диспозиції Президії СКВУ, вона могла б розвинути куди більшу роботу ніж у минулому. Президія СКВУ є, так би мовити, виконним органом СКВУ: вона мусить мати солідну фінансову базу.

До Секретаріяту СКВУ входять представники всіх членів СКВУ, тобто крайових централь та світових об'єднань українців, разом у теперішньому складі від 50 до 60 осіб. Чи не міг би Секретаріят правити за конґрес і сходитися щочотири роки для вибору нової Президії? Чому потрібно ще кількасот додаткових делеґатів від тих самих організацій на конґрес? Такий з'їзд Секретаріяту коштував би вдесятеро менше ніж багатолюдний з'їзд делеґатів за дотеперішньою практикою, Рівночасно було б більше діловости та успішности в нарадах.

Закінчення на ст. 4.

Ганна Черінь

Забути його не можна

(Євген Маланюк. В 15-річчя з дня смерти, Філядельфія, 1983)

Рік 1983, 15-річчя смерти Євгена Маланюка, відзначився збіркою статтей і спогадів про одного з найбільших українських поетів XX сторіччя. Цю книжку видала Кураторія Фонду ім. Лариси й Уляни Целевич, а зредагувала її письменниця Оксана Керч. 119 сторінок заповнені цінним матеріялом: компактним вступом упорядниці Оксани Керч, спогадами про Маланюка, статтями про його творчість та цікавою сумішшю: поезіями, присвяченими Маланюкові, перекладами, пародіями і навіть музичним твором Я. Ласовського на слова Маланюка. Книжка ілюстрована фотографіями поета з різних періодів його життя — їх небагато було опубліковано дотепер.

Софія Наумович розглядає два томи „Книги спостережень"; Борис Олександрів написав про поетичну творчість Маланюка та його полеміку і зв'язки з підсовєтськими поетами Орест Павлів — про націоналістичний світогляд Маланюка. Найширший огляд — В. Біляєва. Його дуже цінував Євген Маланюк, що, не зважаючи на свою велич, теж хотів підтримки критиків і доброго дружнього слова.

Біляєв слушно вважає Маланюка поетом майбутнього, поетом стилета і стилос часто ставав стилетом — і навпаки.

Кожна стаття розглядє життя і творчість Маланюка крізь свою власну призму, під своє крильце підгортає. Донцов у своїй статті зброєю Маланюкових віршів б'є і своїх партійних та літературних супротивників. Але так воно було, є і, мабуть, має бути. Твори великого поета переростають його людську оборону, і, так, як Тараса Шевченка, на всі лади його трактують. Де хто чув про „об'єктивну" критику — і чого вона варта?

Маланюк знаний як поет, але дуже мало відомостей про його особисте життя. Мало його фотографували, мало писали про зустрічі з ним. Оксана Керч доклала багато старань, щоб зібрати хоч зернятка про життя цієї цікавої, небуденної людини. Дружина поета, д-р Зоя Плітас, дала фотографії й уривки листів, з чого довідуємося про зворушливу любов Євгена Маланюка до „червоної троянди". Безпорадний у буденних справах, він розійшовся з любленою дружиною, бо не міг стерпіти чаду від примусу там, де мали би бути квіти. Дбайливо зібрані спогади складають мозаїку з різних періодів. Найцікавіший із них спогад Леоніда Полтави про Берлін 1943 і Реґенсбурґ 1947. До цього можу додати, що якраз тоді і я там була кілька днів. На кватирі в Лимана ми святкували 50-ліття Маланюка. Лиман і Манило десь виманили чи налиманили риби, а я її смажила. Риба згоріла, бо в той же час ми складали епіграму-поздоровлення, вірш, у котрім Синюха римувалася з сивухою і т. д. В ті часи пияцтво вважали геройством і хоч ми нічого не пили (бо не було), але пити нахвалялися.

З розповідів Дж. Кіршбаума довідуємося про родинну трагедію Маланюків: Євгенові брати загинули на війні. Коли Євген сповістив про це батька, той помер від розриву серця. Довідуємось ми із спогадів, що Маланюк „читаючи, летів, як орел" (Л. Полтава-, що плавав, як риба, що не любив, коли йому казали „пан інжинір". Це була людина багатогранна, з інакшими, ніж у „звичайних" людей смаками й уподобаннями. Він не цурався російських мистців, але вибирав із них тих, що були з української крови або писали про Україну (Анна Ахматова — Горенко),„Горенько"). Маланюк був сполукою контрастів: мовчазний — і чудовий співрозмовець. Несміливий — і відважний. Скромний — і дерзаючий. Його доповіді були наукові й артистичні. Він наснажував, електризував публіку. Навіть зовнішність його була контрастна: він був і гарний, і негарний, немов сокирою рубаний.

Двадцять літ він прожив в Ню Йорку, „в каньйоні божевільного Бродвею", у цім „великім Бердичеві". Ходили апокрифи, що от, мовляв, вчений інженер („інжинір"), великий поет ліфтером працює. З виданого тепер збірника бачимо, що справді він працював у інженернім бюрі, отже, таки був „інжиніром". Навіть фотографія це потверджує.

Але Бердичів Бердивевом... Проте Маланюк писав, читав, лекції давав. А влітку їздив у Гантер або до Канади, де він знаходив „заатлянтійську зону Підкарпаття" і рідний херсонський чебрець. Мабуть і Синюху там знаходив. Чи не тому він так її любив, що Синь писав з великої літери як синонім Неба, Божої оселі? Неймовірно чутливий поет передчув свою смерть у лютому... І незадовго перед тим він попрощався зі своєю дружиною, що встигла його зфотографувати — два тижні перед смертю.

Треба сподіватися, що ця збірка буде поштовхом до дальших розвідок про життя і творчість Маланюка. Напевно існує ще багато інших студій, а час принесе нові.

Книжку — в ціні 6 долярів плюс 1 дол. поштова пересилка — можна замовляти, звернувшись на адресу: Oksana Kerch, 1907 Green St. Philadelphia, Pa, 19130.

Мирослав Болюх

УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ В УКРАЇНСЬКИХ РУКАХ

(Доповідь виголошена на Зїзді УСКР в Торонто 30-го листопада 1983-го року).

II.

Але найважливішим питанням тут є подумати про певні привілеї для члена кооперативи. Наш член мусить наглядно побачити не тільки особисті фінансові користі, але особливіші привілеї для нього особисто, його дітей і родини і далі для якоїсь громадської організації чи Церкви.

Варто подумати про створення, — на прикладі Мельбурнської кредитівки в Австралії „Дністра", — такого Харитативного фонду. Він є правно оформлений, з власним правильником чітко визначеними завданнями. Його фінанси становить чверть відсотка від кожної позички кооперативи. Кожний позичковець має це зазначене в контракті позички, він свідомий призначення цього чверть відсотка.

Таким фондом завідує дирекція кооперативи і має тут повну дискрецію урядування. В Мельбурні, згідно правильника, практикуються два роди виплати. Перші — це стандартні оплати адвокатам за тестаменти, за похоронні часткові витрати, за новонароджені діти (дитина отримує банкову книжечку на певну суму і, звичайно, батьки потім складають на ім'я дитини та збагачують її конто). Інші виплати, звичайно більші, дирекція рішає індивідуально. Це допомоги у випадку хвороби, нещастя і максимально одноразова дотація становить 1,000 долярів. Ще практикуються безвідсоткові позички з такого фонду, якщо член є у невідрадних фінансових труднощах з різних причин, часто допомогою тут користаються пенсіонери. В Мельбурні висота такого фонду коливається між 25-40,000 долярів річно, в залежності від уділених допомог. Якщо брати величину Мельбурнської кредитівки, то в порівнянні до наших посестер-кредитівок в Канаді чи в Америці, це може бути чотири чи п'ятикратно більше.

Такий фонд виявився найкращим пропаґандивним засобом і зробив незвичайний відгомін. Воно, крім практичної користи, робить і велике моральне значіння, коли до потерпівшого члена приїжджає урядовець чи навіть член дирекції кооперативи з чеком і листом.

Крім особистих дотацій, кожного року кооператива з річних доходів повинна розподілювати дотації на громадсько-національні цілі. Я певний, що таке практикується. Але варто подумати про певний ключ і що практично давало б і кооперативі користі. Дозвольте поновно покликатися на приклад Мельбурну. Наші кооперативи кредитова і будівельна, що разом становлять 20 мільйонів активів, цього року виплатили на громадські цілі 70,000 долярів. Основні виплати йдуть на такі чотири важливі сектори нашого життя: церкви, народні доми, обидві організації молоді і шкільництво. Оплачуємо це коштом винайму приміщення (збірки під церквами чи в народному домі) і коштом реклями (згадані установи та організації провадять або щадничі акції або реклямують наші кооперативи і виказуються відповідними матеріялами).

І в такій ситуації нам морально легко доказувати та ми вповні оправдані нашими вимогами до спільноти. Нам легко переконати, що кожний член кооперативи є почесним жертводавцем на громадсько-національні цілі і це його нічого не коштує. Навпаки, будучи громадським жертводавцем, він ще має окремі привілеї та користі завдяки кооперативі.

Ініціятор ширшої кооперативної діяльности

Наші кредитівки, як традиційні і найбагатші стабільні установи, мали б ще одно дуже почесне завдання: організувати інші роди кооперативної діяльности, згідно клича — „український капітал в українських руках".

Кожна країна має свої закони, кредитові обмеження, нормалізацію відсоткової стопи чи висоту кредиту. Це вже місцева справа, щоб знайти кожну форму і не випустити українського позичковця через правно-формальну процедуру. І коли в Австралії ми були обмежені законом висоти позички чи позички на будову домів, то створено окрему кооперативу, як прибудівку, під цією самою дирекцією, що давало змогу інвестувати надвишку капіталу будівельній кооперативі, для дальшого обороту на вищих відсотках і у великих сумах.

Але коли ми застановимося та прослідимо, якими каналами ще втікає від нас наш український капітал, зробимо дуже приблизний підрахунок, то з острахом ствердимо, що величезні суми гроша безмилосердно і безвідповідально відходять від нас в чужі руки.

Тут мова про забезпечення чи асекурації домів, автомашин, домашнього встаткування: дальше подорожньо-туристичне бюро: а ще далі висилка посилок заокеан і власна крамниця. Це джерела колосального доходу і колосального збагачення нашого громадського капіталу. І знову це нас нічого особливого не коштує, нічим не жертвуємо, тільки замість до чужинецької аґенції і установи, ми зайдемо до рідної і вплатимо ці самі гроші або менше (звичайно, при кінці року кожний член чи установа отримує зворотом певний „бонус").

Дозвольте кількома словами зупинитися на поодиноких ділянках.

Кредитова діяльність, бодай у наших австралійських умовах, формально не може бути пов'язана з торговельною діяльністю. Але кредитова діяльність може ініціювати спонзорувати та фінансувати в початках торговельну діяльність. І тому кредитівка в Мельбурні створила ще третю кооперативу — торговельну, яка провадить такі ділянки:

Асекураційну — кооператива має представництво однієї з найбільших і стабільних асекураційних компаній. капіталом тут є кількість забезпеченевих наших поліс. З цих позицій, з позицій нашої сили, можна переговорювати за комісове. Ми зачинали від 15 відсотків комісійного, сьогодні отримуємо 35 відсотків, з чого 10 відсотків отримує на свою пр[illegible]о Рада Кооператив.

Подорожньо-туристичне бюро — це аналогічна ситуація як з асекураційною аґенцією. Також мова про представництво і аґенцію. Як каже приповідка — „сьогодні світ уже малий". Люди встановилися, відвідують континенти, їдуть на відпустки.

(Продовження буде)

СОЮЗОВЦІ! ВЖЕ ПОЧАВСЯ ЮВІЛЕЙНИЙ 1984 РІК, В ЯКОМУ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ЗАВЕРШУЄ 90 РОКІВ ВІДДАНОЇ СЛУЖБИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ І УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ. З ЦІЄЇ НАГОДИ ВЖЕ ПОЧАЛАСЯ ЮВІЛЕЙНА ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ, МЕТОЮ ЯКОЇ Є ЗДОБУТИ В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ 4,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА 11,000,000 ДОЛЯРІВ. ВІДЗНАЧУЮЧИ СВІТЛИЙ ЮВІЛЕЙ БАТЬКА СОЮЗУ, КЛИЧЕМО ВАС ДО СПІЛЬНОЇ ПРАЦІ. ДОКЛАДІМ ЩЕ БІЛЬШЕ ЗУСИЛЬ, ЩОБ БУВ ЗДІЙСНЕНИЙ ЗАКЛИК СОЮЗОВИХ ПІОНЕРІВ, А САМЕ ОБ'ЄДНАТИ ВСІХ УКРАЇНЦІВ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ. ТІЛЬКИ ОБ'ЄДНАНО МОЖЕМО ВИКОНАТИ ЦЮ ВЕЛИКУ МІСІЮ ДЛЯ ДОБРА НАШИХ РОДИН, НАШОЇ ГРОМАДИ І НАШОГО НАРОДУ!

ви, але їх „адміністраційне" виконання належить до поодиноких діловодів і всі вони, зокрема голова, скарбник, голови поодиноких комісій та затруднені в канцелярії НТШ працівники — згідно з твердженням Контрольної комісії — з великим знанням та повною відданістю виконувати свої завдання.

Управа НТШ...

Закінчення зі ст. 1.

Ювілей НТШ

Під знаком цього ювілею: 110-річчя існування НТШ та 35-ліття його існування в Америці проходила праця НТШ в 1983 році в усіх ділянках, зокрема збірка фондів. Сам ювілей, програма якого складалася з Ювілейного наукового конґресу, посвячення нового дому та ювілейного бенкету, відбувся в перших днях листопада 1983 року, про що були докладні звідомлення в пресі, а ширше про ювілей і ювілята подано у двох окремих „Ювілейних Вістях", що появилися в двох щоденниках, в „Америці" і „Свободі".

Ювілейний фонд: чверть мільйона вже зібрано, стільки ж ще потрібно

До поважних успіхів праці НТШ в ювілейному році належить також збірка ювілейного фонду, яка по кінець того року принесла точно 251,266.78 долярів, отже половину з того, що потрібно на повне сплачення боргу за новий дім та повне влаштування того дому відповідно до його багатобічних призначень і потреб. Усі три звітодавці про цю збірку — голова проф. д-р Я. Падох, голова ювілейної Фінансової комісії д-р С. Ворох і скарбник мгр В. Рак - з подивом і вдячністю відмічували замітну і подивугідну жертвенність українського громадянства взагалі, а поодиноких його веств, головно лікарів та інших професіоналістів, зокрема. Збірка продовжується і її дотеперішній перебіг та вислід дозволяє на надію, що вона вкоротці буде завершена повним успіхом, тобто збіркою півмільйона долярів, — твердили звітодавці.

Крім загальної збіркової акції у звітному ювілейному році були ще окремі пожертви на окремо визначені цілі. До таких пожертвфундацій належать зокрема дотації: 100,000 дол. від д-ра Петра й Ольги Моцюків, що становитиме окремий фонд під окремим зарядом при НТШ; 10,000 дол. як перший внесок на більшу фундацію Марії Ясінської-Мурованої з призначенням на розбудову джерельних матеріялів для музичних студій, та 10,000 дол. від д-ра Климентія і Ольги Рогозинських на фонд ім. д-ра Срібного для допомоги у правничих студіях.

Видавництво

Поважну позицію в праці НТШ в ювілейному році становить також видавнича ділянка. В тому році видано між іншим, книги: А. Багмета „Словник синонімів української мови", збірник за редакцією Б. Романенчука „Літературні процеси після Другої світової війни", збірник за редакцією Є.Федоренка „Іван Франко — мистець і мислитель" та англомовний переклад поеми Ів. Франка „Іван Вишенський" Романа Татчина, й дальші книги: Т. Гунчака збірник документів „Польща й Україна", Крашеніннікова альбом „Київ за часів Шевченка"; збірник на пошану проф. М. Чубатого за редакцією Л. Лужницького вже віддано до друку, а сім дальших книг є в редакційній перевірці.

Наукова діяльність

Наукова діяльність НТШ у звітному часі — крім згаданого вже Ювілейного наукового конгресу — в поважній мірі відносилася до організації чи участи НТШ і його членів у крайових та міжнародних наукових конференціях. Зокрема згадано у звітах і в дискусії успішну конференцію українознавчих студій в Іллинойському університеті.

Згадувано ще й про інші ділянки активностей НТШ, включно з його участю в суспільно-громадській праці.

Дискусія, схвалення звітів

У дискусії над звітами, часто в доповненні цих звітів, забирали голос: проф. д-р Іван Головінський, проф. д-р Володимир Стойко, проф. д-р Є.Федоренко, проф. д-р Дмитро Штогрин, проф. д-р Роман Андрушків, проф. д-р Василь Калинович, ред. І. Кедрин Рудницький, суддя д-р Іван Новосівський, ред. А. Драган та інші.

Контрольна комісія запропонувала, а збори одноодушно схвалили прийняти всі звіти з висловом признання і вдячности голові проф. д-рові Я. Падохові, голові Ювілейного комітету проф. д-рові Р. Осінчукові, голові Ювілейної збіркової комісії д-рові С. Ворохові, скарбникові мґрові В. Ракові, голові Комісії Ювілейного наукового конґресу проф. д-рові Л. Рудницькому та іншим за їхню віддану і справді невтомну працю. Окрему подяку висловлено редакторам І. Кедринові-Рудницькому та А. Драганові за виготування „Ювілейних Вістей".

Нові справи і завдання

У другій частині своїх нарад на цій пленарній сесії Управа НТШ, вислухавши та обміркувавши пропозиції голови та поодиноких референтів щодо дальшої активности, апробувала рішення і ухвали, що їх винесла Президія Управи на своєму засіданні 19-го грудня 1983 року, та схвалила ряд нових, у цьому:

* Схвалено запропонований головою проєкт договору з д-рами Петром і Ольгою Моцюками відносно їх 100,000 доларової фундації на дослідно-видавничу діяльність НТШ;
* Схвалено проєкт договору з Марією Ясінською-Мурованою відносно її фундації на влаштування окремого музичного відділу при бібліотеці НТШ, на який вона складає початкову суму 10,000 дол.
* З вдячністю прийнято до відома звіт голови відносно перебрання бібліотечно-книжкової спадщини св. п. К. Шонка-Русича від його спадкоємців;
* Схвалено відповідні повновласті для наукового секретаря відносно нових публікацій;
* Уповноважено голову і наукового секретаря встановити склад делеґації НТШ на конвенцію АААСС в 1984 році та на Третій світовий конґрес совєтських і східньоевропейських студій у Вашінґтоні в 1985 році;
* Створити комісію для преси і зовнішніх публікацій у складі редакторів: Ольга Кузьмович, І. Кедрин і А. Драган;
* Уповноважити голову до дальшої акції відносно спільного громадського відзначення 20-ліття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашінґтоні;
* Апробовано пропозицію голови, щоб НТШ разом з іншими українськими науковими установами звернулося до Польської Академії Наук у Варшаві, щоб та зі свого боку доклала старань для припинення руйнації українських церков та українських культурних пам'яток на землях, що входять тепер у склад польської держави;
* Прийнято до відома, що 10-го березня 1984 року відбудеться друга річна польсько-українська наукова конференція, участь у якій візьмуть професори Марта Богачевська-Хом'як, Григорій Грабович і Орест Субтельний, а головою комісії НТШ буде ред. І. Кедрин-Рудницький;
* На пропозицію проф. В. Лева прийнято з вдячністю від д-ра Романа Смика з Чикаґо архівні матеріяли та пам'ятки і збірку образів, що були власністю покійного Богдана Лепкого;
* Схвалено висловити вдячність д-рові Петрові Пундієві з Чикаго за передачу для НТШ збірників УЛТПА, „Лікарського Вісника" та інших архівних матеріялів.

Проєкт бюджету НТШ на 1984 рік, пропозиції відносно „видавничої політики" НТШ та ряд інших справ відложено на розгляд і схвалення на чергових нарадах.

На цьому пленарне засідання Управи НТШ закінчено.

На початку цих нарада голова згадав, а приявні вшанували хвилиною тихої молитви померлих у 1983 році дійсних членів НТШ: св. п. професорів: Миколу Доберчака, Павла Шумовського, Ігнатія Метіля, Костя Андрусишина, Олександра Смакулу, Зиновія Храпливого, Олександра Архімовича, Михайла Жученка — внука співосновника НТШ в 1873 році Михайла Жученка, та звичайного члена і члена Контрольної комісії Управи НТШ в Америці д-ра Павла Богданського.

День раніше, 20-го січня, відбулися в домі НТШ річні наради Наукової координаційної комісії, яка склала плян наукової праці на поточний рік, та Бібліотечної комісії, яка перевірила стан бібліотеки й архіву НТШ в новому приміщенні й уложила плян дальшої їх розбудови. Першою керував голова д-р Я. Падох, другою — голова проф. д-р Д. Штогрин.

ЗВЕРНЕННЯ

АСОЦІЯЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ПРОФЕСОРІВ З ПРИВОДУ 50—ЛІТТЯ СМЕРТИ

МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Українська Асоціяція Університетських Професорів піддержує звернення Українского Історичного Товариства і Наукової Ради СКВУ і проголошує 1984 рік—роком Михайла Грушевського.

У 1984 році відзначуємо 50-ліття смерти Академіка М. Грушевського, найвидатнішого українського історика і університетського професора, неперевершеного будівничого українського наукового життя, Голову Української Центральної Ради і першого Президента Української Народної Республіки. Совєтсько-московська влада вважає М. Грушевського за найбільшого ворога комуністично-московської системи. Тому його твори знищено, а ім'я М. Грушевського стало символом „українського буржуазного націоналізму"

УАУП закликає усі українські наукові установи, центральні громадські організації у вільному світі, українські братські союзи, професійні товариства і молодечі та інші організації причинитися до гідного відзначення пам'яті М. Грушевського і проголосити 1984 рік роком цього великого українця, який віддав усе своє життя боротьбі за самобутність української нації і її культури. Асоціяція закликає наукові установи відбути наукові конференції, а громадські центральні організації у вільному світі відзначити пам'ять М. Грушевського окремими зібраннями і академіями. Асоціяція також активно піддержить видання деяких творів нашого найвидатнішого дослідника минулого України, а також окремі праці присвячені його діяльності і творчості.

Гідно відзначім 50-ліття смерти Михайла Грушевського, одного із найвидатніших діячів українського національного відродження, який був символом всеукраїнського єднання.

За Управу Асоціяції

проф. д-р Любомир Винар,
президент

проф. д-р Осип Мартинюк
секретар

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої

бл. п. Софії Лев

складають на НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА

Емілія Саноцька	$100.00
Д-р Уляна Саноцька і д-р Еллен Фуртик	$100.00

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Найдорожчого і Незабутнього МУЖА

бл. п.

ІВАНА ЖЕРУХИ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в суботу, 11-го лютого 1984 р., о год. 8-ій ранку в церкві св. Духа в Північному Бруклині. Після Служби Божої — ПАРАСТАС і в церкві св. Миколая у Південному Бруклині.

Про молитви за спокій душі Покійного просить:
дружина — ОЛЬГА

Ділимося сумною вісткою, що 1-го лютого 1984 р. помер

бл. п. інж.

Роман Кобринський

довголітній колишній член Управи, фінансовий референт і директор канцелярії Наукового Т-ва ім. Шевченка у Ню Йорку, який вклав у цю наукову установу велику працю і тривко заслужився для неї.

Вдові пані д-р Марії і сестрі мґр Анні складаємо сердечне співчуття.

Управа НТШ А

Дня 6-го лютого 1984 року упокоївся в Бозі, на 91-му році життя

бл. п. проф. д-р

ЯКІВ ЗОЗУЛЯ

член Уряду Української Народної Республіки, професор Технічного Господарського Інституту, український суспільно-громадський діяч.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ будуть закінчені в Церкві-Пам'ятнику в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. в середу, 8-го лютого 1984 року, о год. 10-ій перед полуднем.

Горем прибиті:

дружина — АННА КЛИМЕНТИНА
пасербиця — ЛЮБОМИРА КУТНА з чоловіком БОГДАНОМ
внуки:
РОСТИСЛАВ з дружиною ВІРОЮ, дітьми — КАЛИНОЮ і ДЕМ'ЯНОМ
ЮРІЙ з дружиною ЛУСІ

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що дня 27-го січня 1984 року, по довгій і тяжкій недузі спочив у Бозі наш БАТЬКО

бл. п.

ДМИТРО ДЗІВАК

ПАНАХИДА І ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у Свято-Троїцькій Катедрі при Брум вул. в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН відбувся з церкви на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

ЗІНОВІЯ І ОЛЕКСАНДЕР ІЛЛЮК

У п'ятдесятліття подружнього життя (Золотого Ювілею) наших Дорогих Приятелів і Колеґ, видатних Акторів Українського Театру

Віри і Евгена Левицьких

складаємо найсердечніші побажання: кріпкого здоров'я, Божих Ласк і МНОГАЯ ЛІТА!

Приятелі і Колеґи, члени ОМУС-у у Дітройті:

МАРІЯ і МИКОЛА КАВКА
ОЛЬГА і ІВАН ФЕДЧИШИН
ІРЕНА і МАРТИН НОВАКІВСЬКІ

ПОВІДОМЛЕННЯ:

У подяці Всевишньому за наше щасливе вінчання, яке відбулося у церкві св. Юра в Ню Йорку в дні 16-го січня 1984 року, складаємо рівночасно на дальшу розбудову і прикрашення церкви пам'ятника в Люрді суму дол. 5,000.00 (п'ять тисяч), в пам'ять бл. п. Осипа Диби у десяту річницю Його смерти.

Рівночасно заохочуємо всіх наших самітних, що б творили здорові українські родини (без розводів), а також всіх вдівців та вдовиць, щоб заключували подружжя, бо лише українські родини продовжать життя та майбутнє нашого народу.

Філядельфія-Ню Йорк, в січні 1984 року

Д-р Микола Ценко
і Стефанія Диба-Ценко

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
Найдорожчого
ЧОЛОВІКА, БАТЬКА І ДЗЯДЗЯ

бл. п.

ОМЕЛЯНА М. ЛОДИНСЬКОГО

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ

в Ню Гейвен, Конн., в церкві св. Михаїла, 15-го лютого 1984 р., о год. 8-ій ранку;
в Чикаґо, Ілл., в церкві свв. Володимира й Ольги;
в Гамільтон, Онт., Канада, в церкві св. Духа.

Цією дорогою складаємо щиру подяку отцям Романові Ґолембі і Левові Любинському за похоронні відправи, прощальні слова та церковному хорові.

Висловлюємо щиру подяку за прощальні слова над домовиною п. д-рові Михайлові Снігуровичеві від УККА, Відділ Ню Гейвен і д-рові Тарасові Ганушевському від Родини, Приятелів, Знайомих і Колеґ.

Дякуємо щиро Родині, Приятелям, Знайомим за особисті, телефонічні та листовні вислови співчуття й поміч, яку виявили нам у тих прикрих хвилях нашого горя.

Дякуємо Всім, які зложили пожертви на Служби Божі, Панахиди, за квіти та датки на церкву св. Михаїла в Ню Гейвен, Конн., та Всім Тим, які взяли особисту участь у похоронних обрядах та відпровадили Покійного на місце Вічного Спочинку.

У цей поминальний, сороковий день просять про молитви:

дружина — ІВАНКА
сини:
ВОЛОДИМИР з дружиною ТЕРРІ і донькою ЛОРЕН
ЮРКО з дружиною ДОННОЮ
донька — ЛІДА

Замість квітів на свіжу могилу нашої Дорогої й Незабутньої Приятельки

бл. п. Аліції Дмитренко

складаємо на Видавництво Енциклопедії Українознавства в Сарселі:

Е. і М. Саламони	$25.00
Лев і Ґрета Попелі	$25.00
Ростислав і Ірина Зелені	$25.00

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого ЧОЛОВІКА, БАТЬКА І ДІДА

св. п. д-ра

АНТОНА ЖУКОВСЬКОГО

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в п'ятницю, 17-го лютого 1984 р., о год. 8-ій ранку, в церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Гемтремку, Миш.

До ласкавої участи в Богослуженні та про молитви за душу Покійного просять:

дружина — СВЯТОСЛАВА
донька — РЕНАТА БОГДАННА ГОРОДИСЬКА з чоловіком д-ром ОРЕСТОМ
внуки — СОНЯ, МИРОН І НІЛЯ

Українське Академічне Козацтво „Чорноморе" у Філядельфії, Па.

ділиться сумною вісткою зі своїм Членством і Українським Громадянством, що 29-го січня 1984 року відійшла у Вічність у Темпе, Арізона, член нашого Козацтва, абсольвентка Університету Ратґерс у Ню Джерзі

бл. п.

ЗІРКА ЗОҐАЙБ
з дому ВЕНКЕ

народжена 1943 року на Україні.

ПОХОРОН відбувся у п'ятницю, 3-го лютого 1984 р. у Темпе, Арізона.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Мужеві, Доньці, Батькам і Родині Покійної висловлюємо наші щирі співчуття.

Старшина

Посадник Елізабету проголосив День Української Незалежности

В суботу, 21-го січня 1984 року, посадник Елізабету, Н. Дж. Томас Данн підписав проклямацію в приявності делегатів від українських організацій. На фото перший ряд (зліва), учні української парафіяльної школи св. Володимира Марко Курівчак і Стефанія Шворц; посередині пл. новак Роман Мацькевич та посадник міста Т. Данн; у другому ряді (зліва) Галя Федун, директорка школи св. Володимира, Мирон Пінковський, голова Відділу УККА, о. шамбелян Йосиф Федорик, д-р Роман Граб, Михайло Іванців і Осип Яцусь. В цей день український прапор повівав на ратуші міста, а головна вулиця міста була переіменована на „Бульвард Української Незалежности". Торжественну Службу Божу в намірениі українського народу відслужив о. Й. Федорик.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН перевів день свого народження 6-го лютого у місцевості Діксон, Ілл., місті його молодости. Там він в колі своїх співробітників і ровесників міста мідзначив 73-ій рік з дня народження, взяв участь у міській параді зорганізованій в його честь, виступив в Юріка коледжі перед студентами і членами факультету. З Іллиной Президент переїхав до Санта Барбара в Каліфорнії, де він і Перша Лейді перебудуть до неділі, 12-го лютого.

СПЕЦІЯЛЬНА ПОЛІЦІЯ боротьби з заколотниками розігнала сльозоточивим газом демонстрацію лівих, які бешкетували на вулицях чілійської столиці в неділю, 5-го лютого. У вуличних безпорядках взяло участь приблизно 5,000 демонстрантів. Як поліція почала розганяти демонстрацію, розлючена юрба підпалювала автомобілі, била вітрини крамниць, будувала барикади і закидала поліцію камінням. Очевидці говорять, що щонайменше шість осіб були арештовані. Безпорядки тривали недовго, приблизно півгодини. Потім все таки поліції вдалося розігнати демонстрацію і припинити безпорядки. Основним організатором демонстрації та безпорядків була добре організована комуністична партія.

Коштовні...

Закінчення зі ст. 2.

Щоб Секретаріят і Президія СКВУ могли діяти справді успішно, представники організацій, зокрема політичних, мусіли б зосереджувати свою увагу на виконання своїх конкретних завдань і перестати рахувати голоси своїх прихильників і дивитися не на те як успішно хто що робить, а на те, хто він — свій однопартієць, чи ні. Лідери Українського Визвольного Фронту повинні зрозуміти, що всякі спроби підпорядкувати СКВУ, чи будь-яку іншу централю призведе до розбиття й занепаду. Події в ЗСА після XIII Конгресу Українців Америки, Конвенція УНСоюзу в 1982 році, а тепер IV СКВУ довели, що українська громада у вільному світі такого опанування не бажає й зуміє навіть об'єднатися, щоб до цього не допустити.

Єдиний шлях для всіх наших політичних груп — це співпраця у взаємному довір'ї до патріотизму та чесности усіх, об'єднаних спільною ідеєю змагань до національної незалежности України.

Якщо б таке „чудо" сталося й прийшло до радикальної зміни настанови політичних партій, тоді СКВУ був би в кращому стані виконати свої завдання. Він міг би тоді переорганізуватися так, щоб не марнотравити громадського гроша.

Висловлені в цій статті пропозиції вимагали б зміни статуту СКВУ. Такі зміни можна б перевести кореспонденційним шляхом, якщо б в усіх була свідомість потреби господарити нашими фінансовими ресурсами більш раціонально, більш доцільно і рівночасно добиватися кращих успіхів. Ми не повинні ставати невільниками творених нами самими гігантських коштовних організаційних структур і обрядовщини, якими так переповнене життя наших громад у вільному світі.

ДОРОГОМУ ДРУГОВІ

(В сороковий день передчасної смерти бл п. Олега Ґензи)

Олег Ґенза

У неділю, 25-го грудня 1983 року, блискавкою пролетіла сумна й неймовірна вістка, яка потрясла до глибини душі цілу українську громаду. В цьому пам'ятному дні відійшов у вічність відносно ще в молодому віці член Осередку СУМ-А ім. ген. хор. Т. Чупринки в Ню Йорку, довголітній й заслужений мистецький керівник, хореограф танцювального ансамблю „Верховинці", бл. п. Олег Ґенза.

Відійшов він у вічність по короткій, але тяжкій недузі якраз тоді, коли майже ввесь християнський світ готувався до зустрічі найбільш радісного свята — Різдва Христового.

Тяжко було повірити, що не стало людини, яка з великим ентузіязмом, запалом і посвятою працювала з молоддю і для молоді. Світлої пам'яті О. Ґенза любив життя і хотів жити й творити; був він також фізично сильним і здоровим, наче дуб, але немилосердна доля судила щось інше.

Блаженної пам'яті Олег Ґенза народився 27-го листопада 1931 року в селі Середнє, повіту Підгайці. Батьки Ґензи, маючи двох синів (молодший син загинув в автомобільній катастрофі в ЗСА), старались виховати їх у любові до рідного народу і батьківщини. В часі Другої світової війни воєнна хуртовина вирвала їх з-під рідної стріхи й кинула далеко від рідної землі, до Німеччини — в Авгсбург. Міттенвальд і Байройт. У Авгсбурзі св. п. Олесь ходив до гімназії, де здобув матуру. Він ходив там теж на курс танців, розвиваючи свій великий талант до танкового мистецтва.

Таборове повне непевности життя не було стабільним. Прийшов час на дальшу мандрівку за океан, щоб шукати кращої долі. З жалем у серці довелося йому, як і багатьом іншим скитальцям кидати стару Европу. Прибувши з родиною в 1949 році до Ню Йорку, він тут студіював креслярство й інжерію і, як професійний креслляр, працював, заробляючи на хліб щоденний для утримання родини. В 1955 році він одружився з панною Дарією. Родина Ґензів тепер збільшилася: на світ з'явилися дві доні — Оля і Дарка. Ще в 1951 році св. п. О. Ґенза вступив до Спілки Української Молоді, де відразу створив танцювальний ансамбль, що згодом дістав назву „Верховинці".

Під мистецьким керівництвом бл. п. Олеся Ґензи танцювальний ансамбль „Верховинці" дійшов до вершин умілости і на протязі 30 років дав українській громаді сотні виступів, виступаючи в різних місцях Америки й Канади, часто також танцюючи перед не-українцями. „Верховинців" знала сцена в Нюйоркському Лінкольн Центрі, у Військовій Академії Вест Пойнт. Були вони також на телебаченні, гідно репрезентуючи українську танечну культуру.

Друг Олесь, як мистецький керівник і хореограф, працював з відданістю й жертвенністю з ансамблем „Верховинці", до якого належали не тільки сумівці, але й пластунки та пластуни та загально молодь, яка до ніякої молодечої організації не належала. Він працював для себе безкорисливо, але з великою користю для організації СУМ-А, з користю для цілої української громади. Він радів творчими успіхами ансамблю і болів його невдачами, а найбільшою подякою для нього за його труд були успішні виступи, які задоволювали найбільш вибагливе око глядача. Крім танцювального ансамблю „Верховинців", Олесь Ґенза ще вчив танців у Стемфорді, Конн., як також і в інших місцях.

Наступили сумні дні похоронних обрядів. В четвер, 29-го грудня, до похоронного заведення Петра Яреми прибула маса народу, між ними сумівська молодь й осиротілі „Верховинці". Парастас і Панахиду відправив о. Лаврентій Лавринюк, ЧСВВ, з парохії церкви св. Юра в Ню Йорку. Співав хор церкви св. Юра під диригентурою проф. Івана Хомина. Прощальне слово виголосив від ОУВФ міста Ню Йорку голова Другого Відділу ООЧСУ Богдан Качор.

У п'ятницю, в похоронному заведенні зібралися маси народу, багато людей стояло надворі. Сюди в одностроях з сумівським організаційним прапором прийшли численні сумівці попрощати дорогого виховника.

Панахиду відправили о. Себастіян Шевчук, ЧСВВ, парох церкви св. Юра, та о. Іван Терлецький зі Стемфорду. На Панахиді співали хористи з „Думки" й хористи церкви св. Юра під керівництвом проф. І. Хомина. Прощальне слово виголосив Іван Кифор від родини і Корнель Василик, член Крайової Управи СУМ-А й голова Осередку СУМ-А, від Крайової Управи СУМ-А, Управи Осередку СУМ-А та всіх органів осередку, Школи українознавства СУМ-А та від осиротілих „Верховинців". В кінці попрощав покійного від Школи Кобзарського Мистецтва Микола Чорний, який знав св. п. Олега Ґензу зі спільної праці з молоддю на терені Ню Йорку. Жалобною піснею „Видиш, брате мій..." закінчено другий день похоронних відправ.

Субота, 31-го грудня, був третій день похоронів св. п. Ґензи. В похоронному заведенні знову зібралося велике число людей. Похоронні відправи відправив парох і ігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ, з церкви св. Юра. Ще раз „Вічна пам'ять" й останнє жалісне прощання горем прибитої родини над відкритою домовиною.

Далі був від'їзд до Церкви св. Юра на Службу Божу. Церква вщерть заповнена людьми. Похоронну Службу Божу відправив парох о. Патрикій Пащак. Біля домовини стояли на-струнко з прапором шпалери виступлених сумівок і сумівців. Отець парох попрощав покійного, як доброго й взірцевого парохіянина словами зі Святої Євангелії. Біля Церкви зібралося на автокаду понад сорок авт і автобус. Зворушливим і жалісним моментом було те, коли через вікно будинку напроти церкви дивився хворий батько покійного зі сльозами на очах, як його одного сина супроваджують на вічний спочинок, а він, немічний, не може взяти участи у похоронах.

На цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку останні похоронні відправи довершив о. Патрикій Пащак в присутності великого числа народу. Над могилою прощальне слово виголосив від односельчан інж. Олександер Пришляк. Востаннє пролунав голос команди „струнко" і „тричі прощай" і сумно похилились блакитний прапор СУМ-А, віддаючи останній салют дорогому Другові.

У приміщенні будинку Голідей Інн у Соммервілл, Н. Дж., власника Миколи Бойчука, земляка Олеся, відбулась поминальна тризна, якою провадив К. Василик. Під час тризни по молитві о. Пащака виступали з прощальним словом: Дарія Степаняк, голова Головної Управи ОЖ ОЧСУ; Зеновій Гальконич, колишній адміністратор ансамблю „Верховинців"; Надія Савчук від ОМУС та Павло Ткач від опечаленої вдови Дарії і родини.

На прохання Дарії Ґензи й на заклик Степана Чуми, який також багато допомагав у підготові похорону, переведено збірку, яка дала суму понад дві тисячі долярів. На закінчення керуючий тризною К. Василик в імені дружини і дітей св. п. Олеся склав подяку парохові о. П. Пащакові, оо. Василіянам, о. І. Терлецькому за похоронні відправи; всім присутнім за численну участь в похоронах; тим, хто відвідував хворого у шпиталі та давав родині поміч і моральну підтримку в часі глибокого горя; сумівській молоді і членам ансамблю „Верховинці". Кілька слів подяки склала Степанія Якубовська, сестра Дарії Ґензи.

На цвинтарі — українському Пантеоні в Бавнд Бруку, виросла ще одна могила, накрита вінками квітів, а в тій могилі спочив навіки зразковий громадянин-українець Олесь Ґенза.

Корнель Василик

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 12-го ЛЮТОГО 1984 р.

Клівленд, Огайо. Річні загальні збори Т-ва „Сокіл" 336 Відд. відбудуться в приміщенні кафетерії церкви св. Йосафата в Пармі, Огайо. Присутність членів обов'язкова. — М. Мельникович, предс., Вол. Стригун, фін. секр.